

Õpilasteleht

Nr. 15.

19. jaanuaril 1938.

VI aastakäik

A. Ivask

TEISTÕ-VANA KONGID

Katke käsikirjast „Tammetõrud“

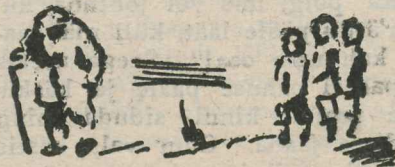
Kui oldi otsustatud, et nüüd poisid, läheme laseme Tõistõ-vanamehe kongid (pettetarud) metsas puude otsast maha, siis minul lõi nagu südame alt tühjaks. Ma kuidagi kartsin toda vanameest. Ta oli nagu imelik. Kui ta käis küürus, kepi najal, ei tõstnud ta kunagi pääd vaatamiseks, vaid piilus oma tarkade rahulikkude silmadega ainult paksude kulmude alt. Tema juba kaugelt tulles lõpetasime oma hullamise ja seisime teeäärest kaugemale. Ei tea, kas olid nood jutud ka süüdi, et ta kindlasti mõistvat ussisõnu, nii et igast kohast oleks võinud kutsuda ussi välja. Ka mõistvat ta ussipuretud haava parandada ja mürgi mõju kahjutuks muuta. Kuid kõige imelikum oli ikka see, et kui Mäe Annel saun oli läinud põlema, siis oli joostud ruttu Tõistõ-Vana poole abi otsima. See oli ütelnud, et ei ole midagi ja oli läinud sinna, ning kõndinud kolm korda ümber sauna vastu päeva. Korraga oli tuli lõõnud üles ja kustunud sootuks, ilma, et oleks saadud veel vett vedama hakatagi.

Ning nüüd pidime minema tema kongisid alla laskma.

Ega midagi. Ma ei tea, kuidas ma küll kõndisin või käisin, kuid maad mul nagu jalgade all ei oleks olnudki.

Esimene kong oli Kellamäe metsa ääres poolenisti laastud suures kuuses. Paistis kaugele nagu inimene oleks seisnud okstel. See tuli siis alla lasta. Ega midagi! Suuremad poisid veelkord tegid sõjanõu oma südame rahunamiseks ja väiksemate julgustamiseks selgeks. Et kongisid ei olevat seaduse pärast lubatudki üles panna. Nii ei tohtivat meelitada ära teiste mesilasi ja varastada võõraid sülemeid. Kuid teadsime kõik väga hästi, et kaugel ümberingi ei olnudki kellelgi muil mesilasi, kui Tõistõ-Vanal enesel. Kogu see jutt ei leidnud suurt poolehoidu. Kuid otsustatud oli ja ega midagi. Sai siis räägitud sedasi, et kes sellest teost peaks väljapoole kõnelema või kodus kuidagi märku andma, see saab igavesti eemale tõugatud ja äraandjaks loetud. Siin pidavat igauks võrdselt süüd kandma ja seepärast pidavat loos otsustama, kes millise kongi puu otsast alla laseb.

Esimene looside ring ei jõudnudki veel minuni, kui Kristjan tõmbas pääta tiku ja asus sõnalasumata ronima kuuseokste vahelt ülespoole. Meie astusime eemale, kust näha võis kõiki ohtlikke teid ning ühtlasi ka Kristjani toimetusi. Kristjan oli osav ronija ning varsti nägimegi teda maadlevat enesesuuruse kongiga. Kong oli puuväätidega kõvasti köidetud kuusetüve külge. Kuidanud väädid ei olnud noale maiuspalaks, seepärast tundus meile, all-ootajatele, et Kristjan nagu ei saakski hakkama müraka

Tema juba kaugelt tulles lõpetasime hullamise ja seisime teeäärest kaugemale.

Käed värisesid, kui asusin vääte lõikama.

kongiga. Sääli äkki pääsis kongi puu küljest lahti ja kukkus kivi-hunniku otsa puruks. Äkiline kolin oli meie erutatud närvidele liig ja meie pistime jooksu, ootamata Kristjani. See aga, veel enam erutatult nägi meie jooksu ja oli arvanud, et Vana tuleb. Oli siis libisenud oksile mööda alla suure hirmuga ja oli meil varsti järel, enesel käed verised ja püksid alt sootuks lõhki ning narmais.

Järg lk. 2.

KOOLIDE VÕISTLUS

Kool, kus suhteliselt õpilasarvule on kõige enam tellimisi, saab auhinnaks K. K-Ü. „Tõökooli“ poolt annetatud Elektri jaama - mudeli, järgmised 9 kooli saavad preemiaiks raamatu. Koolide võistlus lõpeb 10. veebr. s. a.

1. Tall. L. 1. Algk.	Kr. 174.60	õpil. 220
2. Tall. L. 8. Algk.	„ 172.50	„ ?
3. Tall. L. 21. Algk.	„ 76.50	„ ?
4. Valga L. 3. Algk.	„ 63.15	„ 210
5. Võõbste Algkool	„ 51.05	„ ?
6. Kaagvere Algk.	„ 50.25	„ 98
7. Tartu L. 5. Algk.	„ 46.25	„ 467
8. Ulila Algkool	„ 40.50	„ 134
9. Matjama Algk.	„ 36.75	„ 62
10. Otepää L. Algk.	„ 36.—	„ 222
11. Lepistu Algk.	„ 33.25	„ 150
12. Haimre Algkool	„ 33.—	„ 120
13. Jõhvi Alevi Algk.	„ 32.25	„ ?
14. Tall. L. 2. Algk.	„ 28.40	„ ?
15. Alatskivi Algk.	„ 24.75	„ ?
16. Vastse-Kuuste	„ 24.—	„ 93
17. Rakv. Kaub.-k.	„ 23.35	„ 53
18. Narva L. 2. Algk.	„ 23.—	„ 230
19. Koigo Algkool	„ 22.51	„ ?
20. Paide L. Algk.	„ 21.75	„ ?

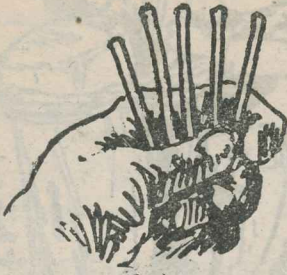
Käesoleva nr-ga lõpeb poolaastatel-ljail tellimine.

Palume kõigil aegsasti pikendada oma tellimine, sest varsti algab

SUUR AASTATELLIJATE PREEMIAE JAGAMINE

TEISTÕ-VANA.

Algus lk. 1.

Nüüd ulatati esimesed loositikud mulle.

Alles Voonakese mäel jäime seisma ja otsustasime aru pidada, mis saab nüüd edasi. Kaks kongi oli veel ülal. Üks Tilba piiril ning teine Kroonu metsa ääres. Meie tee oleks viinud meid Tõistõ-Vanast mööda, kuid südametunustust ei lubanud valida seda otsemat teed. Läksime paari versta kõverat teed mööda Kroonu metsa äärt pidi Tilba piiri. Sääli tuli uus loositõmbamine. Nüüd ulatati esimesed loositikud mulle, ja nagu ma tõmbasin — oligi pääta tikk. See lõi vere kuumaks. Jalad löid vankuma ja ma pidin kännule istuma, et mitte kukkuda. Kuid teised ei andnud rahu. Nuga suruti pihku ja kamandati üles ronima. Niisugust teed ma polnud veel käinud, ega nii rasket ronimist roninud. Kong tundus nii määratu kõrgel olevat, et pää ähvardas hakata ringi käima. Hoidusin alla vaatamast. Puhkasin paaril korral ja hoidsin krampis käsi okstest ning puutüvikust kinni. Viimaks ometi ulatasin oksa, millele toetus kong. See oli tugevast puutüvest õõnestatud mesilasetaru moodi tünn, millest levis mee ja vaha lõhna. Mina pidin siis selle alla laskma! Käed värisesid, kui asusin väate lõikuma. Nuga läks lõikudes korra kokku ja pigistas väikese sõrme tera ja pää vahele, nii et tera tungis sügavale lihha. Valu ma ei

tundnud, kuid verd hakkas tublisti tulema. Värisevi käsi lõikusin aga väate edasi. Süda oli kogu aeg juba paha, kuid vitsad olid kuivanud kivikõvaks. Viimaks asusin sõlmede kallale ja rebisin need jõuga lahti. Kui ülemised olid lahti, siis murdsin alumised lihtsalt puruks ja veeretasin kongi minema. Kuuldus vägev prahvakas ja laudade kolinat, millest veendusin, et kong oli kukkunud puruks. Ei mäleta enam kuidas sain alla, kuid all ootasid teised veel ja keegi sidus oma kuue voodriga mu verise sõrme kinni.

Viimase kongi laskis Juhan alla ja säält läksime kohe koju.

Siis see tuligi, et jäin varsti väga raskesti haigeks. Kaenla alla ajas suure ja väga rängalt valutava pahuse (paise). Pidin olema voodis ja hoidma kätt üle pää kõrgel, kuid paise valutab mis kole. Ei teadnud keegi teist nõu, kui soovitati minna Tõistõ-Vana juure abi saama. See oskavat pahuse sõnu ja olevat mitmel korral hädaliste abi annud. Ma tõrkusin küll esialgu vastu kuid valu tegi südame nii pehmeks kui udu-sule ja nii me siis läksime juba järgmisel pühapäeval. Vana vaatas mind iseäraliku pilguga ja ütles, et küll saame abi.

Siis saatis ta teised toast välja, võttis ühe sinise paberi ning suure pliitsi. Hakkas siis vedama paberile pliitsiga ringe, ikka päri päeva ja vastu päeva. Ise pomises sellejuures tasakesi. Kui paber oli juba üsna läikivaks hõõrutud, siis tõi ta kapist suure tüki tinapaberit ja pani selle sinisele paberile alla. Ise hoidis paberit käe pääl ja tegi teise käega ime-liku märgi, nagu risti või midagi selletaolist paberile pääle. Siis vaatas mulle veel teravalt otsa ja küsis:

„Kas sa tiiät, kes nu kur'ategijä mu kongi umma alla lasknu?“

Ma juba nagu ootasin toda küsimust. Ei saanud kohe teisiti, kui pidin vastama et „Tiiä külh!“ Nähtavasti teadis Vana isegi kõik, sest nagu ma ootasin, ei küsinud ta enam edasi, vaid paberit paise pääle pannes ütles ta:

„Ka' poig, mis või johtuda, ku' kur'ätüü pääle läät, küll niä' saava kah uma osa!“ Seega asetas ta paberi pahuse pääle ja käskis väga soojalt kinni siduda, ning voodisse jääda. Suur valu kestis aga ikka edasi veel paar päeva, kuni pahus ise jooksmas läks ja seejärele kohe paranes.

Eesti võtab osa Lahtis korraldata-vaist suusatamis-maailmavõistlusist arvatavasti kuue mehega.

Helikunstnik A. Wirkhaus'il möödus lähemal päeval tema 25. a. teenistusjuubel. Tema komponeeritud lauludest tuleks märkida „Vaimude orgu“ ja operetti „Veskineid“.

Teater noortele lähemale. „Vane-muise“ juures asuv noorsoo- ja lasteatreri toimikond on otsustanud hakata etendama lastele kohaseid lavastusi ühes mõningate vanameistrite tuntumate teostega.

Nõukogude-Venemaale algab uuesti piimasaatmine. Praegu korraldatakse Virumaal vastavaid ankeete, kui palju suudetakse saata piima Venemaale.

Ookeanilennuk „Samoa Cliper“, mis pidas ühendust Pan-Ameerika lennuliinil, hukkus.

Soome haridusminister Hannula ja tuntud hõimutegelane haridusjuht Salmela tegid vastukülästuse meie haridusministrile ja koolival. direktorile.

Eesti filmi edu Taanis. Eesti Kulturfilmi poolt Taanisse saadetud film Eesti oludest on saanud suure huvi osaliseks; ühtlasi avaldatakse soovi, et filmisidemed Taani ja Eesti vahel veelgi tiheneksid.

Helme muinasleid. Neil päevil leidis Helme asunduse taluomanik Peeter Parts kaevamistödel kivikirve, mille vanust arvatakse 4 000 aastale; seega kuuluks väärtuslik leid nooremasse kiviaega.

Õpetatud Eesti Seltsi 100. aastapäeva pidustusist on loota osavõttu ka paljude tuntud välismaalaste-õpetlaste poolt.

HIIREKUNINGAS

KA KASSI EEST TULEB HOOLITSEDA

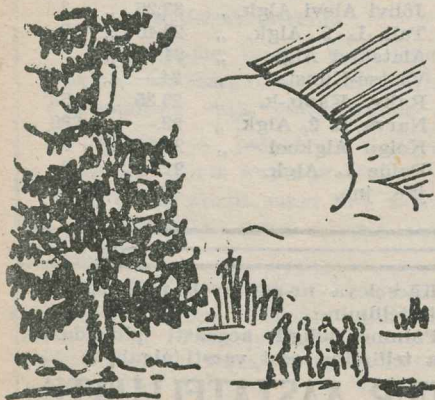
Paljudes linnakodudes ja peaaegu igas talus peetakse koduloomana kassi, enamasti seepärast, et ta püüaks hiiri. Kui kassi peetakse seepärast, et temast saada tulu, tuleb kassi eest ka hoolitseda. On ekslik arvamine, et kassi pole vaja sööta, kui tahetakse, et ta hiiri püüab. Kass murrab hiiri röövivi-

Järg lk. 3.

VÄÄRTSEEBIKS KUJUNENUD!

A. FREDERIKING-TARTU

Kong tundus nii määratu kõrgel olevat.

HIIREKUNINGAS. Algus lk. 2.

himust aetuna, ka siis, kui ta ei ole näljane. Hiired ja rotid liiguvad öösiti ringi ja sel ajal kassid püüavadki neid. Hommikul tuleb aga kassidele anda süüa ja juua. Kurdetakse sageli, et kassid varastavad toitu. Just need kassid varastavad, keda ei toideta küllalt hästi ja kes on metsikuks muutunud, üles kasvades eemal inimestest, kusagil lauda või aida pööningul. Kui aga kassi iga päev teatud kellaegadel toita, ei lähegi ta vargsi toitu võtma. Nagu iga kodulooma, saab kassigi kasvatada, kusjuures väga oluline on, et teda õigel silmapilgul ja õiglaselt karistatakse.

KASSI KASVATAMINE

alaku õige varakult, kui ta veel „lapsekingades“ on. Hiljem on külgeharjunud pahu kombeid raske ära võõrutada. Kui kassipoe- ga noorest east pääle toidetakse, ei lähe ta toitu varastama, kui

teda takistatakse linde püüdmast,

ei tee ta seda edaspidi. Kui kassi õpetatakse ja harjutatakse puhust pidama, ei musta ta ka elamut, sest kass on iseenesest puhhas loom.

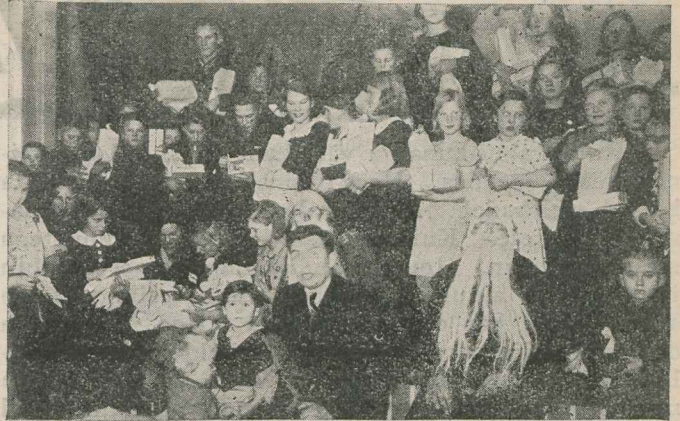
KIISU ON HAIGE

Kui kass jääb haigeks, tuleb leida haiguse põhjus ja selle järele tema eest hoolitseda. Ei ole õige, kui meie siis oma hiirte püüdjast ei hooli. Haigeks võib kass jääda külmetamisest ja hiirte söömi-

Soome jõuluvana käis Mustlas**NOORTE
HÕIMU-
SÕPRUS**

Mustla algk. õpilasil on ammuigi hädasuhet lahetaguste hõimudega.

Juuresoleval pildil näeme rõõmsat õhtut, kui saabus soome jõuluvana kingitustepakkidega Paavola rahvakooli hõimusõbrult.

sest. Hiirte söömisest saavad kassid sageli paelussi. Seepärast liisaks muule tuleb kassi toita, et ta hiiri ainult murraks ja neid ei sööks. Kassil nagu igal koduloomal olgu oma ase. Kass armastab sooja, puhast ning kuiva aset. Kui talle soetatakse mugav ase, ei otsi ta seda mujalt ja nii mõnigi pahandus jääb tulemata selle läbi. Nii kui kassi halb kohtlemine, samuti ka meie hiirekuninga liigne hellitamine on halb, mis looma laisaks ja pahuraks teeb.

„Pm.“

lus või kõhus pisted või mõni muu puuslak ehk haigus küljes. Teadagi, et kõik kondid olid korras! Oeh!... (hale õhkamine).

Võtsin siis oma padajänni ja sa- vist õnnejupikesed, mis ma vana- aasta õhtul voolisin. Tõmbasin isa vildid jalga, et oleks kergem läbi hangede sumada, ja läksin. (Onuke, võid siin kah õhata, mina õhkan iga lause tagant!)

Koolis peitsin vildid, nii hästi- kurjasti kui sain, ahju taha, et muidu poisid naeravad. Kõik olid ärevil-erevil, tüdrukud sädistasid sooja ahju ümber kui varblased, set meie kooli oli tulnud uus õpilane — poiss. Ta nimi oli ja on Eedi Rehemägi ja teda hakati kohe Rehepapiks kutsuma. Klappisime temaga kenasti ja saime sõpradeks. Kauplesin parajasti oma õnneasjadega, kui tema tõmbas taskust musti autokummitükke ja seletas: „Ausõna, tead! Kige paremb kuemm! Osta maha, tead!“ Ma ütlesin, et ei tea, ära planeeri siin midagi! Tema aga sülgas paberile, nühkis natuke, nii et auk järel ja uhkustas: „Nigu tule ja veega võetud! Ausõna!“ Vahetasingi siis ühe tüki kummit pooliku punase küünla vastu.

Tema aga oli tahtnud Kustile ja Priidule tunni ajal selgeks teha, et tema „kuemm“ on tõesti tulekindel ja pannud ühe tüki küünla- tuel kärtsama. Tüdrukud kiljusid: „Vranku pommitab!“ Õpe- taja avastas aga Eedi labradori ehk keemiathakse ja siis tuli väl- ja ka, et see oli minu küünal. Eedi nägu oli üsna tahmane ja siis ta saadeti kööki pesema ja... mina kah, sest ma polevat jõulu- laupäevast saadik seepi ja vett näinud. Eedi kastis siis näpuotsa vette, tõmbas kaks korda üle näo

Järg lk. 4.

UUS JANDIMEES

Uuel aastal tuli siis jälle kooli minna. Õhtul tahtsin teha mäel veel suuskadega mõned krutskid ja kõverused, aga tuul ja tuisk oli nii kange, et varbad hakkasid saabastes külmast kõrisema. Seletasin siis emale, et võiks veel need kaks päeva kodus olla, näe, nina tilgub nohuhädas kui kevadine pritsimeeste pasun. Aga kus nüüd tema! Ta hakkas mind jootma kuuma piimaga, arvasin, et põletan kõri sellega läbi ja siis te- hakse mulle hõbekõri. Pärast pidin pliidilt hingama tärpentiini- auru. Lootsin, et jäängi lõpuks selle inkvisitsiooni pääle haigeks, aga ei kedagi! Hommikul är- gates katsusin, kas on vast kael va-

Kuid rahulikuna ja väarikana seisis Osma minnekäske jagades. Noor Osma ja Joutti seisid ta kõrval suuskadel. Esmakordselt pääsesid nad kaasa sõjaretkele. Kuid milliste erinevate tunnetega seisid nad siin. Jouttit oli haaranud noorte tuhin ja ta mõtles ainult, mis relvaga anda esimene hoop Vaaraviitale, kas oda või tapriga. Aga noor Osma on nagu väljaspool kõike seda askeldust. Ta mõtleb, kui avar, kui piiritu on küll Karjala hõimu maa. Ja neidsamu teid on esisad astunud sajad aastad tagasi. Samad on maad, metsad, mäed, — ainult inimesed on teised. Mida küll mõtlevad nüüd isade hinged, nähes uue sugupõlve askeldust. Kas röömustavad või kurvastavad? Isa Osma on nii tõsine. — — —

Oli haruldane susailm. Relvad välkusid ja röömus jutukõmin täitis õhku meeste liugudes üle mägede Kainu poole.

Kui viimast ööd magati lõkke ääres, kaaluti tõsiselt, mida teha, kas tungida esmalt Põhja-Kainusse ja alles siis lõunasse Vaaraviitta kallale. Kuid Päivö oli järeleandmatu: otsemat teed Vaaraviitale selga — nii oli tema ettepanek, ja see võeti vastu.

Oli kaunis pime öö, kui karjalased tasa hiilides lähenesid Vaaraviitta kantsile. See asetses kõrgel mäel. Mäerinnakud olid seinjärsud, ja kus veidi langem koht oli, sääl oli kohe kivimüür vastas. Osa karjalasi oli pääsenud juba esimesest kaitsevallist üle. Ent äkki kuuldus mäeharjalt pikk, õudne sõjasarve huilahtus, millele järgnes kohe teine ja kolmas. Koerad panid koledasti haukuma ja larisema, kuuldus kära ja relvade kõlminat, ja enne kui karjalased märkasidki, tormas neile meestesalk vastu. Tekkis võitlus. Et aga kainulastel kõrgemal olles oli parem asend ja pimedus ka takistas, andis Osma oma meestele käsu taganeda mäejalale. Öine üllatus oli ebaõnnestunud, kuid karjalastele oli see maksnud ühe tubli mehe elu.

Nüüd hakkas Osma kahekordse innuga mägi-kantsi vallutamiseks ettevalmistusi tegema. Ja kui hommik koitis, oli mägi ümber piiratud ja karjalased asusid pikkamisi, ühtaegu igast küljest ründama. Ent mida kõrgemale jõuti, seda ägedamaks läks lahing. Relvad tärisesid, hüüti, kiruti, ja lakkamatult hüüdis hädasarv mäeharjal. Kaunis hõlpsasti pääsesid karjalased üle välisvalli, kuid sisevalli ületamine näis päris võimatuks. Sest kuigi kaitsjaid oli vähe, olid nad seda vahvamad, ja kus karjalased olid just üle valli pääsemas, sinna ilmus alati Vaaraviitta oma punaservalises kasukmantlis, ja siis läksid tühja kõik pingutused.

Keskpäeval tegid karjalased veel ühe vihase

rünnaku ja see oleks neil peagu õnnestunud, kuid juhtus see, mida Osma oli kartnud: hädasarv tõi Vaaraviitale abi, all mäejalal oli näha kainulasi. Ei olnud muud nõu kui pidi neile vastu minema. Õnneks oli Vaaraviittal nii vähe mehi, et ei usaldanud väljuda oma väikesest tugevast kantsist, nii et karjalastel polnud kartust sattuda kahe tule vahele. — Peagi löid karjalased vaenlase põgenema, sest neil polnud juhatajat. Osa kainulasi pääsis siiski linnusesse Vaaraviitta juure. Kuid mäejalal põhjala lumehang punetas ja langenuid oli mitu.

Teisel päeval alustasid karjalased taas rünnakut. Aga vaevalt olid nad pääsnud üle välisvalli, kui Vaaraviitta tõusis sisevallile ja hüüdis: „Karjala mehed, ei kunagi koida see päev, mil vallutaksite Kaukomatka kantsi. Mida kauemini piirata, seda rohkem mehi langeb minu vallide ees. Jätke oma meeletu katsel!“

Enne kui Osma jõudis midagi vastata, sähises Päivö: „Suu kinni, riisuja, naiseröovel!“

„Naiseröovel! Ohoh! Küllap oled vist Päivö, Kaunohelma isa. Tea siis, et ma ei ole sinu tütar röövinud, ise tuli ta röömuga minu kaasa.“

Midagi jääkülma, jubedat hiivis Päivöle südamesse, kuid ta hüüdis: „Meil Karjalas peetakse naisevõrgutajat veel halvemaks kui naiseröövlit. Kaabakas. Vaaraviitta!“

Nool suhises läbi õhu, kuid Vaaraviitta püüdis selle lennust kinni, hetkel, kui see ta kõrva riivas, ja viskas selle pilgates tagasi: „Teie nooled ei tapa Kainu Kaukomatkat ja teie solvamistele³ vastan mõõgaga!“ Ja nõtkelt hüppas ta vallilt alla.

Kuid karjalastel oli vallutus-ind⁴ kadunud. Moe pärast nad ründasid veel selle päeva, kuid öö tulles hiilised tasa minema. Mindi Kainumaad laastama. Kuid ime küll! Tared olid tühjad, inimhinge polnud kuski, ja riisuda polnud ka suurt midagi! Mehed oleksid pannud tule iga nurga alla, kuid Osma keelas selle kindlasti. „Ainult kahekordset kättemaksu see ärataks kainulastes ja meile ei tooks see mingit tulu,“ ütles ta.

Osma pani ette, et pöörduksid kõik tagasi Karjalasse, sest olid nad ju saanud nüüd pisut saakigi. Kuid noored mehed panid ägedasti vastu. Ja kui Päivö nendega ühines, siis polnud muud kui otsustati suuskadel liuguda üle tundurite Norrassa. Kuid noore Osma ja Joutti saatis Osma paari ustava mehega tagasi Karjalasse.

Järgneb.

⁴ ind, innu — vaimustus

VARDI KIRI. Alguks lk. 3.

ja kord ringi ümber kaela, ja ütles, et käib küll.

Too koolipäev lõppes sellega, et kõik otsisid oma mütse taga, need olid kui tinatuhka kadunud. Et Eedi agaralt otsida aitas, siis päälle kapijaluste, taskute, sahtlite,

raamatukottide, õpetaja köögi ja poiste „öötoa“ läbiotsimist leiti mütsid ahju tagant. Minu vildid olid nendega laetud viimase võimaluseni nagu Jaapani suurestükid pommidega...

Hääkene küll! Näis, kuidas edaspidi läheb. Aga üks mäsu ja

muratoorium vist tuleb — jandi vend see Eedi ikka on. Ja mina pean muidugi need kulud ja kahjud kandma.

Meie klassi hüüdlauseks on nüüd: „Osta maha, käre kuemm! Ausõna, tead!“

Sinu Vardi-poju.

„Tere hommikut, söör — mina olen Susi, doktor Livingstone'i teener.“

Susi viis Stanley' Livingstone'i hüti juure. Hüti avause ees seisis kõrgekasvuline, pikkade hallide vurrudega vanamees. Pääs oli tal sinine, kuldäärega meremehe-müts. Mütsi riie oli pleekinud, kuldvärv tuhmunud.

Stanley ei tahtnud algul uskuda oma silmi, et tema ees seisab ehtne, elus Livingstone, keda tema on otsinud juba rohkem kui 7 kuud.

„Kui ma ei eksi, olete doktor Livingstone?“ küsis Stanley, tõstes oma kork-kiivrit.

„Jaa,“ vastas vanamees naeratades ja kergitas samuti mütsi. „Olen rõõmus, et kohtasin teid.“

XIX

„SEE ON NIILUS“, ÜTLES LIVINGSTONE

Miks polnud nii kaua teateid Livingstone'ilt? Tal puudus võimalus kirjasaatmiseks Sansibari. Röövel Mirambo ajas kõigile neegreile ja araablastele säärase hirmu pääle, et keegi Udžidžist ei julgenud kirjaga Sansibari minna.

Stanley oli esimene, kes teadis, et Livingstone otsis Niiluse lähteid.

Kuus aastat tagasi saabus Livingstone väikese kandjatesalgaga Njassa järve kaldale. Siit suun-

„Kuhu läheme?“
 „Teised vastasid kooris: „Läheme sõtta!“
 „Taas küsis Uhimengo: „Kelle vastu?“
 „Ja koor vastas: „Mirambo vastu!“

„Kuidas näeb see valge mees välja?“ küsis Stanley.
 „Ma nägin Udžidžis valget meest“ ütles araablane.
 „Kuidas on ta nimi?“
 — „Livingstone,“ vastas araablane. „Ma elasin kaks nädalat kõrvalt temaga. Livingstone on haige. Niipea kui ta paraneb, tahab ta minna Mahaijeeme maale.“

Tähendab, Livingstone elab! Kuid selleks, et teda Udžidžis kohata, peab ruttama ja tõttama. Ent kiirustamine oli raske. Stanley mõlemad hobused ja peagu kõik eeslid olid kõngenud. Nende kooramad tuli kandjate õlgadele veeretada. Kuid need kandsid ka omi kandameid vaevaga. Põlvini mudas, venisid nad aeglaselt ja vaarusid väsimusest.

Stanley ise jäi palavikku, ja eriti raskest haigestus Farkhover. Stanley jättis ta neegrilikulla maha. Sinna ta surigi.

Kandja Kinguru, raskest tööst ära vaevatud, katsus põgeneda, kuid tabati. Stanley käsits talle anda 24 piitsahoopi ja ahelasse needida. Tollest

ette. „See ongi siis kõik, mida Teile tahtsin öelda,“ lõpetas Bennet. „Hääd ööd!“ — „Hääd ööd, söör!“

Stanley lahkus, Bennet aga võttis mantli ült* ja heitis uuesti voodisse.

Viisteist kuud pääle kõneluse möödumist Bennet'iga, 6. jaan. 1871, Stanley saabus Indiast Sansibari.

„Milline on Teie reisi eesmärk?“ küsis talt Ameerika konsul Sansibaris. „Mina tahan uurida Rufidži jõge,“ vastas Stanley ja hoidus vaevalt naerust — tema, suure ajalehe kaastööline, läheb uurima tähtsusetut, ei millegagi tähelepandavat jõge. See oli tõesti naljakas. Kuid konsul ei taibanud ajalehe asjus midagi. Ta uskus Stanley't ja hakkas omakorda jutustama, et temagi omal ajal ühes Livingstone'iga reisinud Aafrikas.

Stanley ei lasknud siiski märgata, kuivõrd ta on Livingstone'ist huvitatud, ja küsis hooletult: „Muide*, kus ta praegu on?“ Konsul raputas pääd.

„Raske öelda. Ammu juba pole Livingstone'ist mingeid teateid. Viimane oli Tanganjikalt. Arvatavasti on ta surnud.“

Stanley otsustas siiski sõita Tanganjikale ja sääl Livingstone'i üle hankida täpsemaid teateid.

* ült — seljast.

* muide — muuseas.

*

Shaw ei väsinud valetamast, et ta põlvneb kuulsast soost ja ta isa oli Inglise kuningaanna tütar. Kuid kümnenadal päeval kattus taevast pilvedega, ja ühel peatusel purskas säärasat külma ning udust vihma, nagu Londonis sügisel ajal. Terved järved kogunesid üü jooksul laagri ümber. Tollest päevast saadik sadas peagu vahetpidamatult vihma ja teed halvenesid järjelt. Suuri vaevu tungis karavan läbi kitsaste, teravate okaspöösastega palistatud teeradade. Alatasajaid raskeid kandamid okstesse ripnema, langetades esile seljast ja vajusid murtu. Iga hetke järel tuli peatuda, kohendada pakke ja ümber rakendada eesleid. Kandjad haigestusid: kuus värisesid palavikuks, seitsmes kuivas kõhutoives luustikuks, kaheksas vedas jälgu hädavaevu reumast purtuna.

Stanley oli teele asunud ebaõige ajal. Ta oleks pidanud ära ootama, millal lõpeb vihmane aastaaeg, ja alles siis teele minema. Kuid Stanley oli Livingstone'i leidmisega rutt kartusel, et keegi jõuab temast ette. Ent vahest osutub ta ruttamine asjata. Vahest on Livingstone juba ammu surunud ja Tanganjika kaldal silmab Stanley ainult ta haua, või puudub seegi vaeva lohtus?

Stanley hakkas rännakuks ette valmistuma. Esmajoones pidi ta end varustama reisirahaga. Ta ostis linast riiet, vasktraati ja mitmesuguseid helmeid. Temal oli nüüd musti helmeid — „sami-samisid“ —, portselanist „sungomatsi“, pruune „kandunduguru'sid“ ja punaseid „bubu'sid“. Aafrikas olid helmed peenikeseks vahetusrahaks — riie oli hõberahaks ja vasktraat eltsis** kulla eest. Kuid need Aafrika rahad ei mahtunud tavalisse rahakotti. Neid tuli ühes teiste esemetega siduda pauna. Ning selleks, et neid paunu Tanganjikale kanda, tuli palgata terve kandjate karavan.

Siis ostis Stanley kaks hobust, paar eeslit ja palkas kaks abilist — inglasi. Ühte nimetati Farkhoveriks, teist — Shaw'ks (loe: Šoo). Varemalt teenisid mõlemad laeval, kuid olid nüüd kohata ja nõustusid igale poole minema. Kas Aafrikasse või põhjanabale, see oli neil ükskõik, pääasi, kui neile maksti.

Kõik ettevalmistused lõpetanud, sõitis Stanley Sansibarist Aafrika rannikule ja siirdus Livingstone'i otsimisele. Alguspäevad olid väga toredad. Päike paistis, kandjad laulsid oma laule, teejuht sammus karavani ees, lehvitades Ameerika lippu.

** eltima — maksev olema.

Ulimengo küsis edasi: „Kes on meie päälk?“
 Vastuseks kõlas: „Valge mees!“
 „Terve kooriga, täiest kõrist, püüdes üksteist üle karjuda, laulsid kandjad: „Oih, oih!“
 „Hia, hia!“
 Enne lahingut võidsid kandjad end nõiamäärdega, et saada vaprats ning võitmatuks, ja nende vanem pidas kõnet.
 „Võideldge ja tapke!“ sõnas ta — „Võtke van- gel, võtke loomi, võtke riie! Tapke ja sööge loomi!“
 Kuid tookord ei aidanud sõjalaulud, nõiarohi ega sõjakad kõned. Mirambo lõi araablasi ja ka Stanley taganes Tabori.
 Stanley ootas kolm kuud, et sõda Miramboga lõpeb. Ent sõda ei tahtnud lõppeda. Ja Stanley otsustas minna ümberkanda. Karavan ei jõudnud Taborast kuigi kaugemale, kui Stanley pidi oma viimsest valgest kaaslastest lahkuma. Shaw haigestus palavikkude ja palus, et teda lubatakse Sansibari. Stanley lubas tal minna. Kuid Shaw ei jõudnud Sansibari. Ta suri teel.
 Ka kandjad ei tahtnud enam edasi minna, ja Stanley ähvardas neid kaelarõngaste-ahelaga. Sää-

raste ahelate otsas vedasid araablased-orjakauplejad oma vange Aafrikas.

„Mina olin esimene valge, kes võttis sellise orjaahela endaga kaasa,“ kiitles Stanley. Ainult hirm raudkaeluste eest sundis kandjaid edasi minema. 3. nov. kohtas Stanley veel üht kaupmeest-araablast, kes sõitis Tanganjikalt.

„Mis uudiseid on Tanganjikalt?“ küsis Stanley.

„Udzidži saabub valge mees“ vastas araablane.

„Kes ta on?“

— „Vana mees. Tal on hallid juuksed ja ta on üsna haige.“

— „Aga kust ta tuli?“

— „Väga kaugelt — Maniujeme maalt.“

Livingstone! See pole keegi muu kui Livingstone!

Nädal hiljem astus Stanley' karavan Udzidži. Eemal paistis hiigelsuur sinine järv — Tanganjika. Kari neegreid ümbritsesid Stanley.

„Jamba bana!“ karjusid neegrid. „Oindera kisungu! Bindera merikani!“ Stanley oli nendega päris hädas. Kuid sääl astus keegi noor, turbaniga* kaetud neeger rahva hulgast välja ja ütles:

* turban — hommikumaine päakate.

A. Murumaa, 12 a.
Matjama.

L.

KASSIKE JA HIIREKE

Kassike ja hiireke juhtusid kord sahrisse ühel ajal minema. Tahtsid pisut maiusta. Koorekausi juures nad teine-teist siis nägivad. Kohkus ära hiireke ehmatas ka kiisuke. Pisut aega hirmuga teine-teist jäid vahtima. Viuhti! väle hiireke jooksis ära pesasse. Sää! ta rõõmsalt tantsu löi kiisul pikka nina te'i. Kass aga oli alles noor, talle maitstes ainult koor.

G. Reinvald
Põltsamaa

P.

KASS

Istusin mõttes akna all. Olin omad mõtted kõik kassidele koonandanud, sest oli tarvis kirjutada kassist. Korruga nägingi kassi akna alla hiilivat. Mis nüüd viga, kass käepärast, kirjuta aga! Hakkasin siis päale. Ta tuli nähtavasti hiirejahilt, oli nii salakaval ja kelmikas. Kass läks hiilides kanade poole. Saba väntas nii imeilikkult, et naerma ajas. Kõrvad kikkis ettepoole jälgis ta igat krõbinat. Nüüd tuli ta lähemale. Ennem paistis ta halli, kuid nüüd oli kass kollase, halli, musta ja valge kirju. Kass vajutas oma küüned maa sisse nii, et tolm lendas. Ta võis umbes paar kuud vana olla. Et kassi poolvend tiiger samuti hiilib ja murrab, hakkasin neid kahte poolvenda võrdlema. Tiiger on suur, kass — väike. Üks mõirgab — teine näub. Tiiger murrab inimesi ja suuremaid loomi — kass küünistab inimesi ja murrab väiksemaid loomi. Vahe on ainult see, et üks teeb suuremaid tegusid kui... korruga kana kisa! Vaatan, kass on saanud kana kätte. Eks seda näinud jälle kojamees ning ajas kassi ja kanad minema. Natukese aja pärast on kass tagasi. Hakkab uuesti ühe kana poole hiilima. Tahtsin kassist veel kirjutada sel ajal, kui ta luuras, kuid kana sai asjast aru ja läks kuuri. Kass oli selle asja üle natuke mõtlema jäänud. Mõtlesin, nüüd on hää kassist uuesti kirjutada. Koostasin kava: mustad silmad, valged jalad, tume vööt, kirju saba, kuid... lips, oli ta läinud!

H. Kuulman

Ex libris

Linool. J.

Kirjavastused

Erik Suviste — luuletused, jutud, naljad, joonistused, visted; H. Verev — Kui tuli priius, Mu kikas ehk kukk; E. Jaagus — Vana-aasta õhtul; Olev Karu — Uus aasta; H. Luts — Pakane paukus — EI!

H. Verev — K. Pajupuu „Hüpe“, Kaks lombakat; H. Luigla — Talveõhtu hämarus, Joonistus — JAA!

Arvustusi

Kaljo Miiter, 16 a.
Tabivere

A.

E. NOORKUKE „KUIDAS VÕIDETI LÄTLASI“

„Õpilaslehe“ tänavuse aastakäigu viiendas numbris ilmus eeltoodud päälkirjaga töö. Nagu juba päälkirjast nähtub, leiab ses töös käsitlust sport. Eesti rahvusspordiks tituleeritud maadlus on ala, milles paljud rahvad peavad alla vanduma eestlasile. E. Noorkuke „M“ (peaks õigesti olema R — reisirutt, „Õ“ t.) all toodud mälestus on esmalaadne seniilmunuist. On olnud vähe noori „Õpilaslehe“ sulemehi, kes on käsitelnud spordiga seoses olevaid küsimusi. Töö ise — jah, selle kohta peab ütleva, et kui polnuks mainitud autorit, võinuks arvata, et selle on kirjutanud mõni üldtuntud spordiajakirjanik. Neid lätlasiga enamikus võidukaid matše on kirjeldatud nii haaravalt, loomutruult, et tahtmatultki tuleb ettekujutus, kuidas meie kuulsuslik matihüglane ja Läti paremaid Zvejnieks rassisid Riia spordihallis. Töö oma laadilt ongi kirjutatud nn. sportliku kirjaviisiga. Leidub väljendeid, mis kõnelevad täiesti sportlikust vaimust. Matšide kirjeldusviisi kohta ei saa ütelda muud, kui ainult hääd. Niisuguseid muljeid matšide kohta leidus vast ainult Eesti suurimate ajalehtede spordiosades.

Mida ütelda veel autori kohta, siis „Õpilaslehe“ lugejad vast teavadki juba, et nimetatud „spordireporter“ on tegev veel mujalgi „Õpilaslehe“ juures. Niisiis — läbi ja läbi kirjanduslike, sportlike ja jumalteab milliste huvidega noorur. Oleks selliseid noorureid enam, kelle juures oleks ühendatud keha ja vaim!

Edu autorile!

12

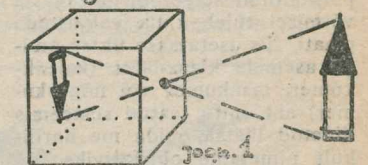
9

1. Kastkaamerad jagunevad: plaat- ja filmkaamerateks, olenevalt sellest, millist negatiivmaterjali kasutame nendega pildistamisel.

Kastkaamera plaatidele on juba rändamas minevikku ja neid tänapäev enam ei turustata.

Seda enam levib samaliiki filmkaameraid. Neid esineb mitmes suuruses ja mitmes häduses, kuid käsitluspõhimõtteilt on nad enamvähem ühesugused. Alljärgnev tabel annab selles liigis meil enam esinevate aparatuuride kohta mõningaid andmeid:

Nimetus	Pildi suurus cm×cm	Võtete arv	Ligi-kaudne hind kr.
Baby Box	3×4	16	11—28
Era Box	4,5×6	8	13—15
Box Tengor	4,5×6	8	19—20
Eho Box	4,5×6	8	11—12
—	6×9	6—8	7—12
Billy Clack	6×9	6—8	14—24

Vaatlemisel aga veendute, et see pole küllaldaselt terav ja selle teravus pole kuidagi seotud kaugusega mulgu ja seina või õlipaberi vahel. Kui nüüd sulgeda mulk ja pildi illumisekohale panna tükike valgustundlikku paberit või ka plaadi (samuti ka oma karpi õlipaberi asemel) nii, et kuskilt mujalt sinna valgust ei pääse kui suletud

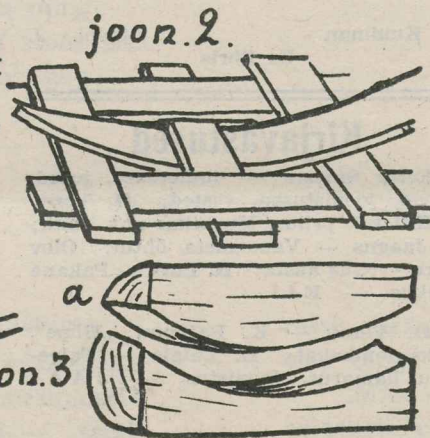
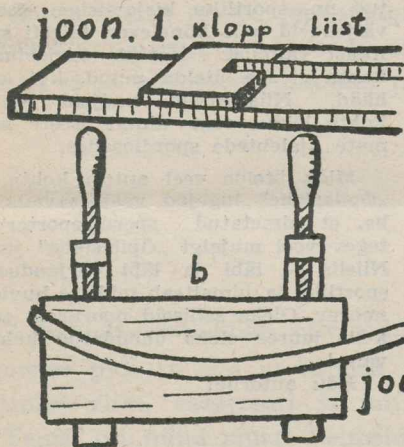

HEEGELDATUD PALLIVÕRK

Pallivõrk heegeldatakse pärl-lõngast, ta võib olla oma maitsekohaselt kirju. Alatakse 8 õhksilmaga, mis ringiks ühendatakse. Sellesse rõngasse kootakse 18 kinnissilma. Järgmises reas on jälle

SUUSAD. Algus eelm. nr-is.

Suuski on väga mitmekujulisi, vastavalt sellele, mis otstarbeks nad määratud. Igal suusakujul on omad paremused ja halbused, kuid on selge, et ühte tüüpi ei saa koondada kõiki paremusi. Selle väikese kirjutise eesmärgiks on näidata algajale noorele suusavalmistajale

joon. 3

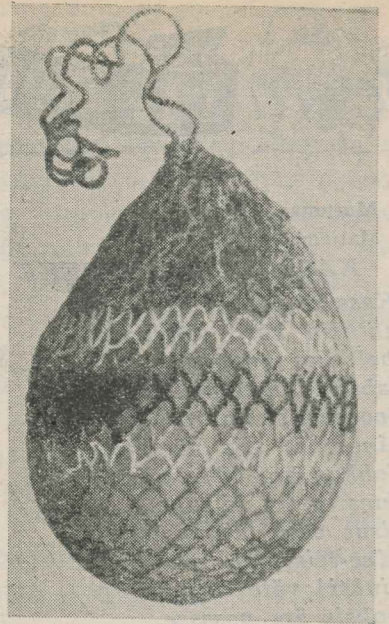
LÜHIKESE ÕPILASSUUSA

tegemist. Tahame esmajoones näidata, kuidas vajalikkude tööriistade puudusest üle pääseda

OMALOODUD ABINÕUDE

varal. Suuskade vormi vaadeldes saadaoleva suusapaari järgi.

Suusa algmõõtudeks valime: pikkus 140 sm (kes soovib, võib teha ka pikemad) ja laius 7 kuni

8 sm. Laua pikkus peab seega olema 5 jalga (anname mõõdud ka tollides ja jalgades, sest neid arvestatakse meil metsatööstuses), laius 7 kuni 8 tolli ja paksus 1½ tolli. Kadu saagimise ja hõõveldamise läbi on siin juba arvestatud. Alla 1½ tolli paksust lauda ärju võetagu, muidu ei saa juhtunud viperusi parandada.

Laua keskelt pooleks saagimine ei paku suurt raskust. Tislerikruvi abil saab teda ikka millegi asja külge kinnitada.

Esimeseks raskuseks on tööaluse (hõõvelpingi) puudumine, kuhu töö saaks paigutada ja kinnitada. Tarvilise tööaluse katsume endile lihtsal viisil valmistada. Tarvis läheb meil kõigepäält paksem laud (mitte alla 1½ tolli); pikkuselt peab ta olema muidugi kooskõlas suusaga, igatahes mitte alla 2 meetrit; laiuselt 8 tolli või rohkem. See ei tarvitse olla uus ega hää laud, küll aga peab olema sirge. Umbes 30–40 sm kauguselt laua vasakut kätt otsast lõome talle külge 1 tolli paksuse klopi, mille vastu hõõveldamisel laua ots toetatakse. Hõõveldamise suund käib ju paremalt vasakule. Et hõõveldataval laual ka küljelt tugi oleks, lõome tööaluse tahapoolsele servale liistu. Suusalaua külgede hõõveldamise otstarbeks varustame mainitud klopi 4 sm laiuse ja 7 sm sügava löikega, mille sisse pistame hõõveldatava laua otsa. On laud õhem, täidetakse vahe kiilu abil. Joon. 1. näete kirjeldatud tööaluse vasakut otsa. Selle tööaluse võite panna kahe puki või kahe tunni pääle, toetades teda vasaku otsaga vastu seina. Nii ei liigu ta paigalt ja et klopp on otsast küllaldaselt eemal, siis ei tarvitse ka mitte karta käe pörkamist vastu seina.

Kohe hõõveldamise alul peame otsutama suusa paksuse ja profiili. Kui vaatleme mitut suuskade tüüpi, siis näeme kerge jooksu suusa juures keskel kumeruse ülespoole, mida raskel hüppesuusal tähele ei pane. Selle kumerus- Järg lk. 9.

10

mulgust, siis avades mulgu ja võimaldades valguskiirtel mõjuda valgustundlikule pinnale, oleme pildistanud nii, nagu pidi kord pildistama mees, kes leiutas fotograafia.

Et aga sel teel saadud pilt pole küllalt selge või „terav“ ja võtmisel tuleb kaua valgustada plaati, siis asetatakse lihtsa mulgu asemele klaas-lääts (kaksikumer, tasakumer või nõguskumer) ehk mitu teatud süsteemis liidetud läätsa, mida me harilikult nimetame objektiiviks.

Objektiiv läbi vaadatuna saame juba hoopis heledama ja teravama pildi. Kuid nüüd on pilt selge ainult ühes teatud kohas, sääl, kus on selle objektiivi tulipunkt.

Nii siis asetades camera obscura' mulku läätsa ehk nn. objektiivi ja selle vastasoleva paber asemele tuhmklaasi saamegi kõige lihtsama ja odavama fotokaamera.

11

Kuid selle kaameraga ei suudetud saada kõigiti häid ja selgeid võtteid igast kaugusest ja lähedal olevad esemed näisid nürdena.

Leiti, et läätsa eemaldamisega tuhmklaasist saadi teravaks ka lähedal seisvaid esemeid ja ehitatigi uus fotokaamera, mille objektiiv ja tuhmklaasi vahelist kaugust saab lühendada või pikendada lõõtsa abil.

Lõõts võimaldas seega teravaks seada igas kauguses olevaid esemeid ehk nn. pildi fookuseerimist.

Need kaks fotoaparaatide liiki on meil tänapäevgi tarvitavad, ainult neid täiendatakse aegajalt.

APARAATIDE LIIKE.

Nagu ülal mainisin, esineb meil kaks eriliiki kaameratüüpi:

1. Kastkaamerad — mittetel- litava fookusega.
2. Lõõtskaamerad — muudetava fookusega.

SPORT

ESIMENE OLÜMPIA MEDAL KERGEJÕUSTIKUS

- MARATONILÕVI JÜRI LOSSMAN JUTUSTAB
- KUI „KÜLD” ANTWERPENIS LÄKS „VETT VEDAMA”

Igale spordisõbrale on juba niigi teada, et Eesti kergejõustiku suurimaks saavutiseks Antwerpeni olümpiaadil oli Jüri Lossmani võit maratonis, millega ta endale kindlustas teise koha ja hõbemedali. Aga kuidas tal tookord õnnestus maailma parimate võitmine, see paljudel on küll unustatud või hoopis teadmatuks jäänud.

Nojah, nii see lugu nüüd oligi: (J. Lossman'i jutustus)

„Jooksu algus oli hoopis kõva. Esimese viie kilomeetri aeg oli 16 m 10 sek., mis vaid 17 sekundi võrra oli halvem minu isiklikust rekordist 5000 meetris. Siis ma mõtlesin, et ega ma sellisele tempole küll ei suuda vastu pidada, et tuleb jooks pooltel teel katkestada. Aga kui jõudsin pöördepunkti, avastasin, et olen juba kolmas-neljas. Nüüd muudkui tempot juure, julgust ja uut võitlustahet oleks nagu taevast alla kalatud.“

Ja Lossman seda pingutust meenutades võtab ka jutustamise tempos juure:

„Pressin ja jooksen, pressin ja jooksen. Aegamisi pressin enese teistest mööda... Nüüd saan ka esimese kätte. Meid lahutab umbes 70 meetrit. Näen, kuidas see mees on lausa kokkuvajumise eel. Ta taarub ühest teeäärest teise, nagu oleks ta purjus. Nüüd oleme juba lähenemas staadionile,

SUUSAD. Algus lk. 8.

se otstarve on ära hoida kerge suusa keskelt läbivajumist suusataja keha raskuse all. Kas ja mil määral kumerust teha, ripub ära järgmistest oludest: 1) suusataja kehakaalust, 2) suusa paksusest, 3) suusa pikkusest ja 4) suusa puu painduvusest. Nagu näeme, peab suusk olema igaühele „jalga töötatud“ nagu saabas. Suusk ei tohi otstele kandma jääda ega keskelt läbi vajuda, vaid peab täiesti sirgelt lume pinnal lasuma, et ta täidaks oma otstarvet: jaotada meie keharaskust laiemale kandepinnale.

Järgneb.

oleme jõudnud linna piirkonda. Milleks veel nii väga pressida, arutlen ma endamisi. Võit on niigi kindel, mees siin minu ees vajub juba ise teekraavi kokku! Ja siis ma teengi mõõdukat jooksu, teadmises, et finišini on veel kenake tükk maad. Et asjas olla kindel, ma püüan päältvaatajate kaudu selgusele saada. Küsin, mitu kilomeetrit mul veel joosta on. Siis keegi lahke onkel näitabki mulle kaht harki aetud sõrme — kaks! Seega veel aega küll eelmisest mehest möödumiseks... Aga kui olen möödunud väikesest käänust, ma vihast ja ülalusest vajuks siinsamas kokku,“ jutustaja ka praegu ärritub selle vähemeeldiva silmapilgu meenutamisest — „siinsamas on ju staadioni värav! Too puupää säääl väljas, kelle käest küsisin, mitu kilomeetrit mul joosta on, oli asjast aru saanud nii, et ma olen huvitatud enese paremusjärjestuses.

Siin ta näitas mulle kaks — teine. Kuid seda ma teadsin ju isegi. Nüüd nii lühikese maaga oli võimatu esimesest mehest — Kolehmaisest — mööduda. Meil on joosta veel ainult kolmveerand ringi staadionil. Vähendan vahemaa 30 meetrile, aga see on kõik, mis ma suudan, kuigi jõudu on veel küllalt tagavaraks. Esimeseks tuli Hannes Kolehmainen aja-ga 2.32,35, kuna minu aeg oli seitse sekundit halvem. Antwerpenis saavutatud tulemus oli minu isiklik rekord ja nii minu kui Hannese aeg olümpiatel jäi kuni Los Angeleseni ületamata.

Südametäiega tahtsin ma alul staadionil väravast hoopis tagasi joosta. Kuid lõpetasin siiski, tegin kõik, mis lühikese maa juures veel teha oli. Siis läksin tuseselt riietusruumi. Olin juba ammu riietunud ja duši alt läbi käinud, kuid kolmas mees ikka veel ei saanud staadionile. Viimaks ta siiski tuli — see oli itaallane Valerio Arri, kelle aeg oli seitse minutit halvem minu tagajärjest.“

(„E. Sl.“)

KUIPALJU RAAMATUID ON MAAILMAS?

Hiljutisel rahvusvahelisel raamatukoguhoidjate kongressil Pariisis toodi ette ka andmeid selle kohta, kui palju raamatuid on üldse maailmas leida. Selgus, et 400 aasta vältel, sest ajast kui raamatuid hakati trükkima, on ilmunud trükkist ümmarguselt 30 miljonit raamatut. Praegusel ajal on olemas terve rida riiklikke raamatukogusid, milles köidete arv ulatub üle 5 miljoni. Ja iga aastaga tuleb nendesse umbes 100.000 köidet juurde. Uute raamatute aastatoodang kogu maailmas on aga umbes 200.000 raamatut. Kongressil toodi ette ka andmeid selle kohta, milliste isikutele on pühendatud kõige rohkem raamatuid. Selgus, et siin seisab kõigest teistest kaugel ees Napoleon. Tema isikuga tegeleb üle 70.000 raamatu. „UE“

Ringi ümber spordi

Tokio olümpiaad avatakse 24. aug. 1940. a. ja võistlused kestavad kuni 8. septembrini.

Inglise elukutselised pallimehed „Westhan Union“ on teinud ettepaneku võistlemiseks Eestis. Järgneval hooajal avaneb meil võimalus näha seega üht Inglismaa parematest jalgpallimeeskondadest.

Uueks maadlusõpetajaks A. Ohaka. Eesti Spordikeskliidu juhatuse koosolekul valiti Keskliidu maadlusõpetajaks Anton Ohaka, kes algab treeningutega Tartus.

Eesti-Poola maavõistlust poksis on oodata eeloleval kevadel.

1937. a. kergejõustiklaste saavutuste paremusjärjestu Soome punktitalabel alusel:

1. Sule 73,31 (oda); 2. Kreek (kuul) — 15,90,5; 3. Issak (oda) 70,56; 4. A. Viiding (kuul) 15,80; 5. Erikson (kettas) 47,84; 6. A. Mägi (oda) 67,15; 7. R. Toomsalu (100 m) 10,7; 8. Kuuse (kõrgus) 192,9; 9) Prööm (1500 m) 4,00,4; 10. R. Toomsalu (kaugus) 741,5.

Viimaste andmete järgi on Eesti Euroopa paremusjärjestu tabelis 7-dal kohal. Maailma paremustabelis asub Eesti aga 10. kohal.

Korvpallivõistlus ISO (Leedu meister) ja ASK (Eesti meister) vahel lõppes eestlaste võiduga 33:29.

Tallinna Kalev oli sunnitud kapituuleruma ISO-le ühe punktiga (29:30).

Tallinn saab spordihoone, mis vastavate eelarvestuste järgi valmiks 1940. aastaks.

49. RISTSÕNAD

(5 punkti)

1	2	3	4		5	6	7	8
9					10			
11					12	13		
14					15	16	17	
	18	19			20	21	22	
23	24	25	26		27	28	29	
30					31	32		
33					34	35		
36					37			
38								

Alla: 1. tühi, avar, 2. edenemine, 3. kuulus helilooja, 4. liik madusid, 5. mees — ingl. keeli, 6. sepa tööriist, 7. linn Eestis, 8. toodang, 12. saar Eesti vetes, 15. Eesti sportlasi, 16. tsaariaegne riigimees Venes, 19. Šveitsi osariik, 21. Eesti kunstnik, 23. ...-Lothring — maa-ala Kesk-Euroopas, 25. USA osariik, 27. kaaluühik apteegis — om. kääne, 29. eesti meesnimi, 32. kullid, 34. ees, 35. naise nimi.

Paremale: 1. oskussõna malemängust, 9. lõhn, 10. saarestik India ookeanis, 11. Ungaripärane mehenimi, 13. tola, 14. ilus, 17. riidevärvitehas Eestis, 18. koht Lõuna-Euroopas, 22. ühing kauband. alal, 24. kaksikvokaal, 26. J. Liiv'a luuletus, 28. tähtede kogum, 31. riik Euroopas, 33. sadem, 35. naisnimi, 36. laeva osa, 37. jõgi Pärnumaal, 38. J. Lattik'u teos.

50. ON SEE NII?

(2 punkti)

- Toomsalu on ka tõkkejooksus Eesti rekordid omanik?
- Eesti meister 1937. a. vabamaadluses kärbeskaalus on Väärt?
- Maailmarekord kõrgushüppes on 2.09 m-ga Kalev Kotka nimel?
- Palusalu omab kolm kuldmedalit?
- Vabamaadluse Euroopameister raskekaalus on praegu Hornfischer?

51. VANUSE PROBLEEM

(2 punkti)

Emma on praegu pojast kolm korda vanem. Isa, ema ja poeg on kokku 108 aastat vanad. Kui ema kaks korda nii vanaks saab kui poeg on, siis on kõigi kolme vanus 153 aastat. Kui vana on igüks?

52. ARVUDE RÄGASTIK

(3 punkti)

Arvud: 14, 17, 21, 28, 32, 33, 34, 36, 37, 39, 41, 42, 43, 46, 48, 49 asetada tühjesse ruutudesse nii, et iga rea summana ülalt alla ja vasakult paremale saaksime 140.

Tänase nr-i lahendid ära saata hiljem.
25. JAANUARIKS.

TÄNASED AUHINNAD:

- Ründekütid — M. Reid.
- Tahte kasvatamine.
- Väike muulane — „V”.

ÕIGESTI LAHENDAJAD:

(Nr. 13)

E. Adamson — 13 p., H. Aia — 10 p., V. Ambus — 11 p., A. Haug — 10 p., V. Helk — 16 p., H. Joonuks — 15 p., K. Kaljusto — 6 p., O. Kallasma — 12 p., K. Keerme — 8 p., A. Kiho — 7 p., A. Kopelmann — 15 p., E. Leis — 17 p., P. Madalik — 15 p., H. Mosin — 15 p., V. Must — 13 p., A. Parik — 7 p., J. Kurik — 12 p., K. Raig — 16 p., V. Rannaste — 10 p., N. Renser — 12 p., E. Risthein — 16 p., H. Sarnet — 18 p., H. Till — 15 p., nimetu — 13 p., Ö. Tilk — 16 p.

„ÕPILASLEHE” NR. 11 ILMUNUD MÕISTATUSTE LAHENDID:

34. REDELMÕISTATUS

Alla: 1. Hannibal, 5. Leedu, 7. Villu, 8. Ladina köök, 9. do.
Paremale: 2. Aasovi, 3. India, 4. legend, 5. Eesti.

35. KUI PALJU LOOMI?

Tagamäe koduloomad: hobuseid — 2, lehmaid — 8, lambaid — 10 ja sigu — 20.

36.

Mõistatuses esineb väljendus: „... ütleme, et teie olete selle laeva kapteni vanuseks lahendaja enda vanus.”

37.

Need arvud on 1, 2 ja 3, sest:
 $1+2+3=6$ ja $1 \times 2 \times 3=6$.

AITA NAERDA

TÕRELES KASSIGA

Väikest Marget küünistas kass, kellega ta mängis. Silmapilgu värises ta huul, võttis siis aga trotsiva seisaku, nagu ta emal oli näinud, osutas sõrme kassile ja ütles valjusti:
„Mitsi, anna silmapilk nõelad siia!”

G. Reinvala

N.

„POLIITIKA”

Diplomaat-isa oma pojale, kes koolist halva tunnistuse tõi:

„Et sa koolist halva tunnistuse tõi, lõpetan sinuga täna igasugused diplomaatlikud läbikäimised senikauaks kui parema tunnistuse tood.”

Muru Mätas, 14 a.

N.

KUI ONU KÄIB JÕULUVANAKS

Ellu: „Kas teile tuleb jõuluvana?”

Sulo (veendunult): „Ei.”

Ellu: „Kust sina seda tead?”

Sulo: „Onu sõitis ju välismaale.”

A. Kopelmann, 14 a.

N.

MAATEADUSE TUNNIS

Õpetaja: „Jüri, kujutle, et sa hakkad meie koolimajast lõuna sihis minema ja käid tiiru ümber maakera, kuhu sa siis välja jõuad?”

Jüri: „Kuju!”

Õpetaja: „Kuidas koju, kui sa koolimajast minema hakkad?”

Jüri: „Kuju seepärast, et ümber-maailmareis võtab palju aega, ja ma olen siis juba nii vana, et pole vaja enam kooli tulla.”

NEIL VEDAS NR. 13

- J. Kurik — „Pombi ja Üdsimärdi nõiad”.
- Ö. Tilk — „Robinson Crusoe”.
- A. Haug — Aastak. „Õpilasteleht”.
- P. Madalik — „Loomkangelased”.
- H. Sarnet — „Vaene hunt”.

Toimetuse ja talituse: Tartus, Võidu 10. O/k. „Koolivara”, telef. 8-29. Tallinna abitalitus: „Kooli-Kooperatiiv” S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: M. Nurmik. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: E. Tõnismäe. Väljaandja: Tartumaa Opetajate Liit. „Õpilasteleht” ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1.50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0.75; (10 nr.) — kr. 0.50; (5 nr.) — kr. 0.25. Aadressimuutmise 15 s. Kuulutuse hind: lehe ees 15 s. mm, mujal 5 s. mm. Trükikoda J. Mällo, Riiüti 4, Tartus.